

P A N U :

LEVYSEPPÄ "LOPETTI" SILTAMAKSUT

Siitä on nyt melkein päivälleen 65 vuotta. Linnansaaren vahtituvan luo ilmestyi levyseppä L. vaation lakkotoimikunnan puolesta heti lopettamaan siltarahaa kannon. Eräs tilaisuudessa läsnä ollut on lausunut, että levyseppä L. (kuka?) oli käyttäytynyt kuten "pieni Robespierre", mm. hän oli uhannut repiä alas siltojen vahtituvat.

Soitin siltavahin tyttarelle neiti Eeva Kankaalle, aina ystävälliselle entiselle palkanmaksajaleni (Kirjolan entiselle "kassalle") ja luin nuo muutamat rivit Sigurd Roosin kirjasta. "Kyllä minä muistan, kun kansalliskaartilaiset tulivat ja sanoivat, että nyt ei peritä maksua", kuului heti kirkas vastaus kuin eiliseen asiaan. Kotona pa oli siltavahin tyttö ollut! Ikävä kyllä ei neiti Kangas nyt saanut päähänsä, kuka tämä levyseppä oli, mutta tunnettu kaupunkilainen hänen on täytynyt olla, kun oli suurlakon oululaisen lakkotoimikunnan puolestapuhuja.

Roos kertoo, että Oulussa sujui yleensä kaikki hankauksista, niin kiihtynyt kuin miellala olikin. Lakkotoimikunnassa oli yhtäkkiä huomattu, että Merikosken siltojen yli kulkevilta kannettiin siltarahoja. Se ei sopinut sen hetken "kuvaan",

se ei ollut "temokraattista". Telefoniivat raatimies Torsten Lundbergille, rautakauppiaille, Rantakatu "kakkosen" kiviatalon omistajalle, joka oli johtajana siinä yhtiössä, joka oli vuokrannut siltarahaa kannon ("Rupulaaki", Uleå-Elfs Brobolaget?), vaativat kannon lopettamista. Lundberg oli heti luvannut kutsua yhtiön johtokunnan koolle, mutta sitäköös maltettiin odottaa. Ja niin ilmestyi levyseppämme Linnansaaren vahtituvan luo. Siltavahteina olivat kaikille senaikaisille oululaisille tutut Maria ja Henrik Kangas. Eeva Kangas muistaa, että kaartilaiset — kai siinä oli sekä lakkotoimikuntaa että kansalliskaartia — uhkasivat sulkea pilettiluukun, jonka takaa siltamaksu perittiin. Arvattavasti siltavahti Kangas kuitenkin katsoi, että määräysvalta tässä asiassa kuului toisille, työntäjälle. Siitäkö sanasota? Sen pahempaa ei kuitenkaan ehtinyt tapahtua, sillä ilmeisesti "ite Lumperiki" ehti paikalle, koskapa Roos tietää kertoa, että levyseppän uhkaus jäi toteuttamatta. Lundberg ei halunnut väkivaltaa, vaan käski siltavahdin lopettaa kannon.

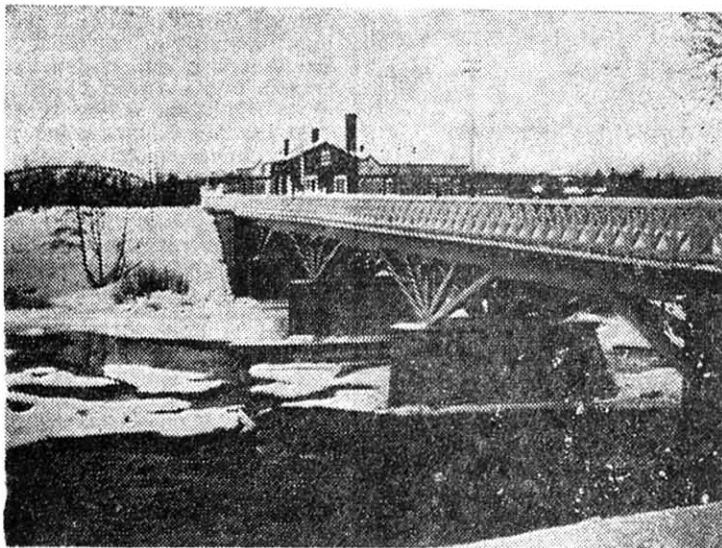
Muistatethan, tiedättehän, että kun Oulun sillat 1:senä toukokuuta 1869 oli avattu, oli ruvettu kantamaan siltamaksua, joka aluksi oli jalkamieheltä viisi penniä

hengeltä, "1 lehmältä johdattajan kanssa 10 penniä" jne. Mitähän mahtoi olla 1905! Marraskuun ensimmäisinä päivinä mainittuna vuonna vahtituvan luukku siis joka tapauksessa suljettiin, muistaa Eeva Kangaskin, mutta muistaa myös sen, että kun järjestyneet olot suurlakon jälkeen palasivat, ruvettiin siltarahaa taas perimään. Kankaan vanhukset jäivät eläkkeelle vasta 1927, ja siltavahin tytär muistaa, että maksunperintä jalankulkijoilta oli loppunut jo sitä ennen. Ajopoleiiltä perittiin vielä senkin jälkeen, hevosilta ja autoilta, niin kuin on tainnut tulla pakistuksi. Kankaitten virka oli siirtynyt toisille, joille tässä hom-

massa ei kuitenkaan ehtinyt kovin paljon karttua virkavuosia. Ja jo ennen vuotta 1927 oli koko siltahomma siirtynyt "Rupulaakilta" kaupungille.

Linnansaaren vahtitupa purettiin sitten joskus kolmekymmentäluvun taitteessa, mutta Toivoniemen "siltavahti" jäi vielä Juntustenkin jälkeen paikalleen ja taisi hävitä vasta siinä vaiheessa, kun Toivonsaareksi muuttunut Toivoniemi alkoi saada nykyisen muotonsa, suuren siltaremontin jälkeen. Yhdelle talolle jäi kuitenkin nimi Siltavahti.

Kansalliskaartiin pitääkin, näemmä, palata toiste.

Vanha kuva Merikosken ensimmäisestä sillasta, Pokkisen väylän sillasta M/1866—69. Linnansaaren puoleisessa päässä siltavahdin tupa, jonka takaa hämmöittävä kuuluisa saunarakennus.